

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. Pendet decisio multorum casuum ex illa celebri quæstione, utrum fur, & quivis alius iniquus possessor teneatur restituere maiorem summam, ad quæ excrevit res furata tempore detentionis, maxime si ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

vlus ipsius rei illi respondet, vnde patet responsio ad argumentum in principio positum. Et sic Navarra de restit. lib. 4. c. 1. d. b. 6. Rebellius de obligat. iust. part. 1. lib. 2. c. 5. n. 4. & Molina de iust. 10. 3. disp. 7. 19. n. vlt. falsam vocant opinionem Nauarri, licet post illos, probabilis visa est nostro P. D. Marcello Megale in 2. 2. lib. 2. c. 7. n. 89. & Martinus Bonac. de contr. disp. 1. 9. 3. quæst. vlt. §. 1. n. 4. & Azorius p. 3. lib. 4. c. 4. 7. 3. contrariâ sententiam vocant tantum probabiliorum & veriorem.

3. Sed quicquid sit de hoc, ego non obligari supra dictum rusticum ad restitutionem pretij locationis multisimè, vt optime notat Lessius de iust. lib. 2. c. 12. Auth. 7. n. 149. Sententia Nauarri locum habet, & amplecti potest, quando dominus est vir diues, qui tale pretium locationis non putaretur velle, & sic erat in nostro casu, licet oppositum sit probabilius. Possunt igitur Confessarij sine vilo serupulo, in duobus casibus non obligare penitentes ad restitutionem pretij locationis alicuius rei. Primò in casu Lessij supraposito. Secundò, quando res talis sit, quæ locari non solet, v. g. si pecunia, vel alia res locentur ad ostentationem; nam tunc credo, quòd potius reputabitur fructus extraordinariæ industriæ; & ad hanc speciem videtur Nauarrus extendisse locationem torquis aurei. Ita Malderus vbi supra, contra Sanchez ioc. citato n. 133.

RESOL. IX.

Pendet decisio furorum casum ex illa celebri questione, vtrum fur, & quis alius iniquus possessor, teneatur restituere maiorem summam, ad quam excreuit res furata tempore detentionis, maximè si fur illam vendidit in illo optimo statu? Ex part. 2. tract. 17. & Misc. 3. Ref. 51.

Sup. conten. in hac ref. in tom. 6. tr. 1. Ref. 137 & hic infra in ref. 1. §. 1. & ad clariorè solutionem huius ref. leg. etiam Ref. 10.

PRO decisione huius questionis, notandum est ex communi sententia DD. argumentum pretij, quo aliqua res venditur, vel fundatur in bonitate intrinseca ipsius rei, vt quando equus factus est pinguis, & creuit in aliqua circumstantia, & causa extrinseca, vt quando triticum tunc venditur, quando adsunt multi mercatores ad emendum, vel quando transfertur ad alium locum, vbi plurius valet; hoc supposito, circa suprapositam questionem tres sententias apud DD. inuenio.

1. Prima opinio est Lessij lib. 2. c. 12. dub. 16. n. 105. afferentis, si res intrinseco argumento melior effecta, vendita est, vel aliter alienata per furem, tenetur domino restituere estimationem, quam habet in illo statu (detractis tamen impensis) etiam si apud dominam non erat melior futura.

2. Si autem solum extrinseca estimatione aucta est, eaque tunc vendita est, & dominus eam venditurus non erat, tenetur solum ad estimationem, & pretium, quod tunc apud dominum habitura fuisset; & non ad pretium, quo tunc vendita est. Et ratio apparet clara; nam in primo casu, augmentum pretij provenit ex ipsa re; in secundo autem casu, provenit ex causa extrinseca, v. g. ob raritatem rei, vel copiam emptorum, &c.

3. Secunda opinio est, Ioannis Malderi in 2. 2. tract. 1. c. 1. d. b. 9. in fine, qui asserit, non solum vero domino restituendum esse pretium, & augmentum proveniens intrinsece, & ex ipsa re; sed etiam contra Lessium, quando provenit ex causa extrinseca; & ratio quam adducit, est ista; nam cum res maneat domini, pretium etiam extrinsecum eius domino creuit, & industria furis, non est veritata circa augendum pretium, sed circa rei aliqnae conseruationem, quæ secundum latitudinem pretij sui in fortunis domini est.

5. Tertia opinio est Martini Bonacinae de contr. disput. 1. quæst. 3. punct. 11. numer. 9. qui ab alio doctore, quòd quando augmentum pretij fundebatur in causa tam intrinseca, quam extrinseca, & dominus rem suam non vendidisset tanto pretio, sed illam tenuisset vsque ad tempus, quo pretium rei diminutum fuisset, aut illam consumpseret eo tempore, quo non creuisset in pretio, furem non teneri ad restituendum pretium quo rem alienam vendidit, vel quo voluit eo tempore quo eam consumpsit, sed teneri ad illud pretium restituendum, quo dominus rem suam vendidisset, vel quatenus fur censetur damnum domino intulisse. Hac Bonacina, quæ quidem opinio est singularis, & notanda. Et ratio, qua fulcitur, hæc est, quia in tali casu iniquus possessor videtur satisfacere seruando dominum indamenam; nam si fur tenetur ad restituendum illud augmentum pretij, quòd quis censetur in eo pretio damnum domino intulisse; sed ex suppositione, fur non intulit damnum domino in eo augmento. Ergo, &c. Probatur minor; nam dominus non vendidisset rem suam tanto pretio, sed illam seruasset vsque ad tempus, quo pretium decreuisset, vel eam consumpseret eo tempore, quo non creuisset in pretio. Ergo, &c.

6. Sed hoc argumentum mihi non placet; nam licet nullum damnum dominus a fure recipiat, si ad statum in quo futurus esset attendamus; polito quòd ad tempus minoris valoris rem furatam esset seruatus, recipit tamen damnum attento priori statu, in quo dominum habuit rei plus valentis, quam inisse vendidit, atque ad eò illius maioris valoris, in quo per iniuriam a fure fuit damnificatus, satisfactio ratione iniuste acceptiois exhibenda videtur. At his non obstantibus, hæc opinio Bonacinae probabilis mihi videtur; & illam Confessarij in praxi sequi possunt; quod etiam notent pro complemento huius questionis, quòd Nauarrus cap. 17. num. 26. putauit iniquum possessorem, etiam si non vendidisset rem furatam ablatam, teneri ad restitutionem iuxta summam estimationem, quam aliquando tempore detentionis habuit, v. g. vt supra dixi, furatus es dolium vini, quod tunc valebat tres vncias, sed ante restitutionem excreuit ad quinque, deinde paulatim remisit ad tres; Nauarrus dicit teneri ad quinque, quia cum res illa fuit melior effecta, erat domini, & fur tenebatur, cum illa melioratione, tunc restituere; sed ab hac obligatione nunquam fuit liberatus, non per remissionem, non per donationem, vel solutionem. Ergo semper manet obligatus.

Et ita propter hanc rationem, opinioem Nauarri probabilè asserit Valq. opusc. de restit. c. 1. §. 1. dub. 12. num. 8. & illam amplectuntur Syluest. re. b. sum. 9. 16. Angel. verb. sum. §. 14. & Gabriel in 4. di. 1. 1. q. 2. a. 1.

7. Sed contraria opinio est verior, & probabilior, quam sequuntur omnes recentiores, Lessius, Bonacina vbi supra, Rebellius p. 1. lib. 2. q. 6. & nouissime Turrianus in 2. 2. romo 2. disp. 10. dub. 2. n. 2. & cum Megale in 2. 2. lib. 2. c. 1. quæst. 8. n. 101. & tunc sententia Nauarri est amplectenda, quando dominus illam rem ablatam, erat venditurus in optimo statu, vel summa estimatione; nam in hoc casu fur tenetur præter rem ipsam restituere estimationem illius incrementi, vel pretium rei, quo dominus eam vendidisset. Non autem si non erat venditurus, vt putauit Nauarrus, nam tunc sufficit restituere rem vti est, si tamen res non esset effecta deterior, vel minori pretij, quàm erat antea, & hoc euentuum non erat apud verum dominum emergens ex illa detentione, vero domino restitendum est. Omnes igitur opiniones, in hac resolutione posite, sunt probabiles. Salua semper, &c.

RESOL.